בת עין — כי תצא

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלהיך בידך וגו' וילדו לו בנים האהובה והשנואה והיה הבן הבכור לשניאה וגו' (כא י). ויש לדקדק, בתחלה אמר איבי"ך לשון רבים, ואחר כך אמר ונתנ"ו לשון יחיד. עוד יש לדקדק אמרו והיה הבן הבכור לשניאה, ופירש האור החיים הקדוש על דרך המוסר - וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה (בראשית כט לא). א"כ היה לו להקדים ולומר ג"כ וילדו לו בנים השנואה והאהובה.

ולהבין זה נקדים הנה ידוע שעיקר בריאת העולם היתה בראשית בשביל ישראל ובשביל היראה שנקראו ראשית (אותיות דר"ע אות ב), פירוש שישראל יעבדו את ה' ביראה ואהבה שהם העיקר ושורש בתורה ומצות שיהיה ביראה ואהבה, והם נקראים אבות לגבי תורה ומצות כידוע (זח"ג קכג:).

וגם שהאדם הוא בשר ודם ומוכרח לעסוק בדרך ארץ במשא ומתן או מלאכה בכדי להמציא פרנסתו וחיי גופו הגשמי, צריך גם כן לדבק מחשבתו בשעת עסקיו להבורא ב"ה ביראה ואהבה לה', כמאמר הכתוב (משלי ג ו) בכל דרכיך דעהו, ובזה מצד היראה יסור מרע שלא לעבור על מצות לא תעשה, ומצד האהבה יקיים מצות עשה בעסקו במשא ומתן או מלאכה, ויזהר שלא ימיר בחינת אהבה וחפיצה ותשוקה שיש לו לה' וימשיך לבבו לעסקיו שבעניני העולם הזה הגשמיים כמאמר הכתוב (ויקרא כז י) לא ימיר בהמה בבהמה, ר"ל שלא ימיר בחינת בהמת הקדש שיש לו שהוא אהבה ויראה לה', וימשיך לבבו לאהבה ויראה חיצונית שהיא בחינת בהמת חולין שהוא בעניני עולם הזה בעסקיו בגשמי'.

אמנם בדיעבד אם המיר והחליף, ע"ז נאמר והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, ר"ל שיהפך גם עסקיו לבחינת קדושה, כגון ליתן מממונו שהרויח בעסקיו ההם לצדקה וגמילות חסדים, וכן בכח האכילה ההוא שאכל בבחינת תמורה ילמוד ויעבוד ה' בכח האכילה ההוא, ובזה יהפך חשוכא לנהורא ויוציא את הניצוצות הקדושות מהעסק ההוא ויעלה אותם למעלה לשרשם, וזהו עיקר נייחא שיש להקב"ה בעולם הזה הגשמי להוציא הניצוצות הקדושות מהקליפות ולהפך חשוכא לנהורא על ידי אהו"י.

וזשאה"כ (דברים כב ו) כי יקרא ק"ן צפור לפניך וגו' והאם רובצת וגו', פירוש שידוע שיראה ואהבה מרומזים באותיות י"ה של השם (זוהר שם), וכל דבר שבקדושה לא פחות מעשרה (ברכות כא.) ונעשה מן יוד קו"ף ומן ה' נעשה נ' אותיות ק"ן, וצפור מרמז לבחינת אור כמאמר צפרא נהר (ת"א בראשית מד ג), וזהו שאמר הכתוב כי יקרא ק"ן, ר"ל שיהיה לך אהבה ויראה להשם ב"ה והא"ם מרמז ליראה עילאה שנקראת א"ם (ע' זח"ג רעט.) (היא רובצת על האפרוחים או על הביצים, פירוש על בחינת לימוד במקרא בתלמוד וקבלה (ת"ז הקדמה א:) ואינו עוסק במילי דעלמא, ע"ז אמר הכתוב שלח תשלח את הא"ם בחינת יראה עילאה, תשלח לכל מילי גם למילי דעלמא, כדי להוציא הניצוצות הקדושות כנ"ל), והבנים תקח לך, פירוש ובזה יהיו לך בנים, הם המצות והניצוצות הקדושות שיוציא, כי מצות נקראים בנים לגבי אהבה ויראה.

וזה הוא עיקר בחינת היחוד קוב"ה ושכינתיה, חסד וגבורה, בחינת יראה ואהבה לה' בפנימי' היינו במילי דשמיא בתורה ומצות, וגם בחיצוניות היינו במילי דעלמא.

ומרומזים אלו השני בחינות בשמות המזוזה (ת"ז הקדמה ד:) (שמרמזים על בחינת יחוד אהבה ויראה וחסד וגבורה בפנימיות במילי דשמיא ובמילי דעלמא) היינו י"ד אותיות של ה' אלהינו ה' שהם יחודא פנימיות, שנכתבים בפנים בתוך המזוזה, המה מרמזים לבחינת יחוד אהבה ויראה וחסד וגבורה בפנימיות במילי דשמיא, ואלו האותיות נקראים אותיות מוקדמים, ויש עוד אותיות המאוחרים מן אלו בא"ב, היינו אחר י' כ' ואחר ה' ו' וכן כולם וזהו השמות שנכתבים במזוזה בחוץ כו"זו במוכס"ו כוז"ו ומרמזים על בחינת יחודא חיצוניות, בחינת יחוד במילי דעלמא.

וזהו שאמר הכתוב (דברים כג יג) וי"ד תהיה לך מחוץ למחנה, ר"ל וי"ד בחינת י"ד אותיות היחוד הנ"ל. תהיה לך מחוץ למחנה, פירוש כשתצא לעסוק במילי דעלמא. ויצא"ת שמ"ה חו"ץ, ר"ל ובזה תצא לעסוק במילי דעלמא. ויתד תהיה לך על אזניך, פירוש ית"ד גימטריא ב"פ אור, אזני"ך לשון מזונות, רצה לומר כשתעסוק במזונותיך תהיה לך שני מיני אור הנ"ל שהם שני מיני יחודים הנ"ל, וזהו והיה בשבתך חוץ היינו כשתשב בחוץ בשוק, וחפרתה בה ג"כ בשני מיני יחוד הנ"ל, פירוש שורש המלה של וחפרתה הוא חפ"ר גימטריא רפ"ח, מרמז לרפ"ח ניצוצות שנפלו בשבירת הכלים (ע"ח שי"ח פ"א), ור"ל שביחודים אלו שיש לו בחוץ גם כן תחפור ותוציא מהם רפ"ח ניצוצות הקדושות שנפלו כנ"ל, ובזה ושבת וכסית את צאתך (ר"ל תכפר ע"ז שפסקת מלימודך ועסקת במילי דעלמא), גם שורש המלה חפ"ר גימטריא חסד וגבורה, מרמז לבחינת יחוד חסד וגבורה כנ"ל.

וזהו פירוש הפסוק כי תצא למלחמה על אויביך, הן הקליפות שנלחמים עמך ומבקשים להדיחך מעבודת הבורא ב"ה ומאהבתו ולהמשיך אהבתך לאהוב שאר מילי דעלמא כגון ממון ואכילה ושתיה כבוד וכדומה, להמיר ולהחליף אהבת קודש באהבת חולין, וכשתשים כל זה ללבך ותרצה ללחום עמו, וע"ז מלמדך הכתוב נגדו ואמר ונתנו ה' אלהיך בידך, ר"ל ונת"נו גימטריא ב"פ נ"ר ו', לרמז לשני מיני יחוד הנ"ל שהוא בחינת נ"ר ואו"ר, ואות ו' מרמז על בחינת המשכה מלמעלה למטה, פירוש שתקח בידך בחינת ונתנו ה' אלהיך שמרמז על בחינת שני מיני יחודים יחוד פנימי ויחוד חוץ הנ"ל (לייחד ה' אלהיך חסד וגבורה (זח"ג רכג.. זח"ג יא.)), ובזה ושבית שביו, ר"ל תוציא הניצוצות הקדושות שהם שבוים אצלם.

רק שמתחלה צריך האדם לדבק עצמו ולקשר נפשו לה' בתורה ותפלה ומצות כגון תפילין וציצית וצדקה בבקר בדחילו ורחימו, ואח"כ לצאת לעסקיו וילחום עם היצר הרע ויוכל לו (אבל לא לעסוק בעסקיו קודם התפלה).

וזהו שאמר הכתוב כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה, מרמז לשני מיני עסקים, אחד בתורה ותפלה שנקרא אהובה לה', ועסק השני הוא במילי דעלמא שנקרא שנואה לה', ופי' כי תהיין לאיש שני עסקים הנ"ל האחת אהובה בתחלה תורה ותפלה ומצות שנקראת אהובה ואח"כ השנואה שהוא במילי דעלמא כנ"ל, וילדו לו בנים האהובה והשנואה ר"ל שיוציא תחלה הניצוצות הנ"ל מאהובה בתורה ותפלה, ואחר כך יוציא הניצוצות מהשנואה ממילי דעלמא כנ"ל.

והיה הבן הבכור לשניאה, רצה לומר בכור הוא לשון חשיבות, פירוש שהניצוצות שמוציא ממילי דעלמא הם חשובים להקדוש ברוך הוא יותר מאלו שהוציא על ידי תורה ותפלה ומצות, כי זהו עיקר נייחא של הקב"ה להפך חשוכא לנהורא להציל עשוק מיד עושקו, וגם שהניצוצות ההם באים ממקום גבוה יותר ועל

כן נקראים בכור בשרשם, (וכשזוכה האדם להעלות אלו הניצוצות הקדושות שנקראים בכור חשוב אצל הקב"ה ביותר), יהי רצון שנזכה לבחינת עבודה הנ"ל כן יהי רצון אמן:

ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים וגו' (כא יב). על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים וגו' כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא וגו' (כג ה). להבין זה, הנה בספר אור החיים כתב על פסוק ובכתה את אביה וגו' ירח ימים וגו', דקאי על חודש אלול שהוא חודש אשר ימינו פשוטה לקבל שבים יעו"ש. והנה ידוע (שע"ת שער ראשון, יעב"ץ אבות ד ג) שעיקר התשובה הוא החרטה, אמנם להגיע לבחינת חרטה ותשובה הוא על ידי בחינת דעת דוקא, ודעת הוא כולל חסד וגבורה (ע"ח שכ"א פ"ב) כמ"ש בספר של הרב הקדוש מפולנאה זללה"ה (פ' ויגש) כשרואה האדם בעצמו בחינת גבורה היינו מדותיו הקטנים ושפלים שהם מבחינת קטנות בחינת גבורה, ואחר כך מתבונן בחסדי השי"ת עליו אף על פי שאינו כדאי, ובעבור זה הוא בוש ומתחרט על כל מעשיו עיי"ש, ולכל זה הוא מסוגל חודש אלול.

ותוקעין בשופר, בחינת דעת, כי שופ"ר גימטריא דעת הוי"ה אלהי"ם, התחברות חסד וגבורה, וזהו שתוקעין תש"ת תר"ת, כי תקיעה פשוטה מרמז על בחינת חסד שרואה מה' ועל ידי זה נעשה שברים או תרועה, ר"ל שנשבר לבו בקרבו ומתחרט ואח"כ נשפע עליו בחינת תקיעה בחינת חס"ד ונמתקו הגבורות, גם שופר גימטריא חס"ד גבור"ה רחמי"ם.

ומרומז בחודש אלו"ל אותיות ל"א ל"ו כמאמר הכתוב (תהלים ק ג) ולוא אנחנו עמו, ל"א באלף ל"ו בוא"ו, שצריך האדם להסתכל תמיד בבחינות אלו, מתחלה ל"א באלף, היינו שאין לו שום בחינה טובה, ואעפ"כ ל"ו בוא"ו, היינו לו אנחנו, ר"ל שהשי"ת עושה עמנו חסד ורחמים, ולכל זה אי אפשר להגיע אלא על ידי מיעוט תענוגים ומיעוט אכילה ושתיה, ושיהיה אכילה ושתיה בבחי' הסתפקות ובברכה כראוי, כדי שלא תתטמטם הלב כמאמר הכתוב (דברים ח יב) פן תאכל ושבעת ורם לבבך וגו', כי על ידי אכילה מרובה נתטמטם הלב, וגם צריכים ליזהר כמאמר הכתוב (משלי כג ו) אל תלחם לחם רע עין, כי אכילה של לחם רע עין מקלקל מאד ואפשר שיכניס בלבו בחינת אחוריים ח"ו, כי יש ב' בחינות בחינת אחו"ר ובחינת קד"ם כמאמר הכתוב (תהלים קלט ה) אחור וקדם צרתני, כי אכילה שאינה ראויה מכנסת בלבו בחינת אחור, אבל אכילה ראויה מכנסת בלבו בחינת קד"ם.

וזהו שאמר הכתוב (דברים כג ה) על דבר אשר לא קד"מו אתכם בלחם ובמים בדר"ך, ר"ל שלא היה בלחם ובמים בחינת קד"ם שתגיעו לבחי' בדר"ך, ר"ל בחינת דע"ת, כי דר"ך גימטריא ב"פ הוי"ה אלהי"ם מרמז לב' בחינות דעת התחברות חסד וגבורה, כיון שהיו מוכרים לישראל הלחם ומים ברע עין ולא היו יכולים ישראל לאכול אותו בבחי' דרך הנ"ל בחינת קד"ם כי אם בבחינת אחוריים, ועי"ז נסתעף להם על ידי אכילה זו של לחם רע עין בחינות רעות, שנתטמטם לבם קצת, לכן צריך אדם ליזהר מאד בבחינות אלו כדי שלא יתטמטם הלב ויוכל להגיע לבחינת דעת הנ"ל.

גם יש עוד בחינת דעת לחבר חסד וגבורה, באופן שיאמין שבכל בחי' יסורים שבא עליו מבחינת גבורה יש בתוכו בחינת חסד השם כמאמר הכתוב (דברים ד לה) ה' הוא האלהים, ר"ל שגם בחינת אלהים היינו בחינת דין הוא בעצמו בחינת הוי"ה בחינת חסד כנזכר בפ' הקודמת, ומסוגל לזה חודש אלול שבו ימינו פשוטה לקבל שבים.

אמנם צריכים ליזהר, כשמתחילין ליכנס בבחינת תשובה שיתחזק בה ושלא יסיח דעתו ומחשבתו משני בחי' דעת הנ"ל, וזהו שאמר הכתוב (דברים כד ה) כי יקח איש אשה חדשה, ר"ל תשובה נקראת בחינת אשה כידוע (ע' זח"ג קכג:), ואמר הכתוב כי יקח איש לשון קנין, שיקנה בחי' אשה בחי' תשובה, כי תשובה שייך בה לשון קנין שכן תשובה נקראת בחי' ק"ן כידוע (ז"ח רות מאמר קן צפור עז.), והוא בחי' תשובה חד"שה - ר"ל בחדשה המיוחד לה היינו אלול המיוחד לבחי' תשובה כנ"ל. אז לא יצא בצב"א בחינת מחשבה, כי צב"א הוא לשון הסתר כמו ששמעתי על דרך מאמר הכתוב (במדבר ז ג) עגלות צב ות"א עגלות מחפיין, לשון כיסוי, ולא יעבור וגו', מרמז שלא יסיח דעתו מבחינת דעת בחינת התחברות חסד וגבורה, כי תבת יעב"ור גימטריא חסד גבורה, נקי יהיה לביתו וגו' ר"ל נק"י לשון קני"ן, היינו בחינת תשובה יהיה לביתו כי תשובה נקרא קנין בחינת ק"ן צפו"ר כידוע (ז"ח שם), ואז ושמח את אשתו אשר לק"ח גימטריא הוי"ה אלהים הוי"ה, בחינת תש"ת, ואז כשיהיה לו בחינת תשובה בשלמות בבחינת דעת ויהיה שמחה בבחינת התשובה אשר עשה, יהי רצון שנזכה לבחינת תשובה בדעת בשלמות ובא לציון גואל אמן כן יהי רצון:

כי תבנה בית חדש וגו' ועשית מעקה לגגך וגו' (כב ח). ונ"ל על דרך רמז, דהנה עיקר בריאת העולם היתה בגין דיתקרי רחום בגין דיתקרי חנון (זח"ג רנז:), היינו על ידי בחינת תשובה לטהר המעשים רעים ומחשבות רעות ותאוות רעות, ובחינת תשובה מכונה בשם בית כדאיתא (ר"ה יז:) אני ה' קודם שיחטא אני ה' אחר שיחטא ע"כ, ובעל תשובה הוא בבחינת אני ה' אחר שיחטא על כן הוא נקרא בבחינת בי"ת.

וזהו והבאתה אל תוך ביתך, דאיתא באור החיים שפרשה זו קאי על הנשמה, וראית בשביה אשת יפת תואר, שהמכוון על הנשמה כשהיא בשביה. והבאתה אל תוך ביתך היינו בחינת תשובה. וגלחה את ראשה, לגלח את ראשה היינו להסיר את המחשבות רעות. ועשתה את צפרניה, היינו לתקן הבחי' ידים בחי' מעשים הרעים. ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים היינו לבכות במרירות לב מעומקא דלבא על המחשבות הרעות שמחשבה מכונה בשם אב ואם, שהמחשבה מוליד המעשה.

רק מי שעשה תשובה וחזר ועשה עבירות אז צריכה התשובה שאח"כ להיות בבחינת התחדשות ביתר שאת ויתר עוז במרירות לב יותר ויותר מתשובה שמקודם, כדי שלא להיות ח"ו בבחינת פושעי ישראל מלאים חרטות (עקידה ש' סז), וענין ההתחדשות היינו שיהיה לו בושה והכנעה ואימה לפני הבורא ב"ה בכל רגע ורגע כמאמר הכתוב (תהלים טז ח) שויתי ה' לנגדי תמיד, וזהו כי תבנה בית חדש, בחינת תשובה בהתחדשות, ועשית מעק"ה בגימטריא ירא"ה, לגג"ך גג"ך בגימטריא שם העצם ב"ה, היינו בחינת תשובה כנ"ל אני ה' כשיעשה תשובה, פירוש שיהיה לך בחינת יראה ואז תוכל לעשות תשובה מעומקא דלבא בלב נשבר ונדכה אלקים לא תבזה.

או יאמר ועשי"ת מעק"ה גימטריא יראה, לגגך גג"ך גימטריא שם העצם ב"ה, פירוש כשתזכור שם העצם ב"ה יהיה לך בחינת יראה, ובזכות זה ובא לציון גואל אמן.